

RUSYA
PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler
Genel M¼d¼rl¼đ¼

İçindekiler

1.	DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	2
2.	PAZARIN ÖZELLİKLERİ	5
3.	ÖNEMLİ SEKTÖRLER	10
4.	PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	22
5.	ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	25

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

a) İhracat Rejimi

Rusya Federasyonu gelir elde etmek amacıyla bazı mallar itibarıyla ihracat vergisi uygulamasına geçmiştir. Başlangıçta bu vergi doğal gaz ve petrole konmuŐken zaman içerisinde diğer mallara da yayılmıştır. Vergi %5 ile 30 arasında değişmektedir. Vergi konulan bazı önemli maddeler gübre, kağıt, kereste, bazı demir ve demir dışı metallerdir.

b) İthalat Rejimi

Televizyon, tütün ürünleri, etil alkol ve votka, silah, patlayıcılar, askeri malzeme, radyoaktif maddeler ve atıklar, narkotik maddeler, kıymetli maden ve taşların ithalatında ithal lisansı alınması gerekmektedir. Söz konusu lisanslar genel olarak Ticaret Bakanlığı tarafından verilmektedir.

Preferans Sistemi (GPS)

Rusya Federasyonu, GenelleŐtirilmiŐ Preferanslar Sistemi çerçevesinde Türkiye'nin de dahil olduğu bazı ülkelerden yapılan ithalatta bazı ürünlerin gümrük vergilerinde %25 oranında indirim uygulanmaktadır. Bu indirimden yararlanmak için FORM A menşe belgelerinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

Karantina Belgesi

Rusya Federasyonu'nda uygulanan standart prosedürünün yanı sıra dış ticaret işlemleri için geçerli olan diğer bir belge düzeni, bitki hayvan kontrol ve karantina belgeleri uygulamasıdır.

Gıda maddelerinin üretiminde ve dış ticaretinde uygulanan bitki ve hayvan karantina belgeleri, Rusya Federasyonu Tarım Bakanlığı ve Bakanlığa bağlı yerel otoriteler tarafından düzenlenmektedir.

Karantina belgeleri için de Rusya ile diğer ülkeler arasında ikili anlaşmalar imzalanmakta, bu çerçevede Rusya, arasında ikili anlaşmalar bulunan ülkelere düzenlenen karantina belgelerini geçerli addetmektedir. Rusya ayrıca, uluslararası normlara uygun olarak düzenlenen karantina belgelerini de kabul etmekte, dış ticaret işlemlerinde ihracatçı firma ile ithalatçı Rus firması arasında imzalanan satış sözleşmelerinin Tarım Bakanlığı'na onaylatılması zorunlu bulunmaktadır.

İthalatta Uygulanan Vergiler

İthal mallar genel olarak üç çeŐit vergiye tabidir:

- Gümrük vergileri

- KDV
- Bazı ürünlere uygulanmakta olan özel tüketim vergileri.

Rusya “Uluslararası Armonize Eşya Tanımı ve Kodlama Sistemi”ni kullanmaktadır. Buna göre ülkeye giriş yapacak mallar, 97 ürün kategorisinden biri içinde değerlendirilmekte olup, gümrük vergileri gümrüklerde bu sınıflandırmaya göre uygulanmaktadır. Gümrük vergileri yüzde olarak ya da birim başına Avro cinsinden veya bu iki yöntemin birleşimi üzerinden uygulanmaktadır.

Rusya’da birçok mal grubunda gümrük kıymetlerinin tespiti açısından referans fiyat uygulaması yapılmaktadır. Rus Gümrük İdaresince fiyat açısından riskli olduğu değerlendirilen bazı mallarda belirlenen asgari kıymetlerin altında kalan beyanlar kabul edilememekte, malın girişine ancak asgari kıymet üzerinden vergi alınması kaydıyla izin verilmektedir. Bu uygulama Gümrük Teşkilatı içinde sirkülerler yoluyla yürütülmekte ve kamuya ilan edilmemektedir.

Buna karşın, referans fiyat uygulaması bulunmayan mallar açısından ise, beyan edilen fiyatların gerçeğe uygunluğunu tespitte her bir gümrük kapısı bağımsız hareket edebilmektedir.

Bağımsız Devletler Topluluğu’ndan ithalatta gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır. En Çok Kayrılan Ülke (MFN) statüsündeki ülkelerden ithalatta en düşük gümrük vergisi oranları uygulanmaktadır.

Rusya ile ticarete yaklaşık 130 ülke MFN statüsünden yararlanmaktadır. Bu ülkeler arasında Rusya ile bir “Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması” bulunan AB ülkeleri de yer almaktadır. Birliğe Mayıs 2004’te katılan yeni üyeler de Anlaşma kapsamına bu tarihten itibaren alınmıştır.

Rusya Federasyonu tarafından ithalatta uygulanmakta olan gümrük vergilerine ilişkin bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılması mümkündür.

<http://www.alta.ru/taksa-online/en/>

Gümrük Vergisi Dışındaki Vergiler

İthalatta gümrük vergisi dışında uygulanan vergiler Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisidir. Uygulanan Katma Değer Vergisi oranı %18’dir. Ancak, sınırlı temel gıda malları ile çocuklara yönelik gıda ve giysilerde uygulanan oran ise %10’dur.

Özel tüketim vergisi ise lüks tüketim mallarına uygulanmaktadır. Bu vergiye tabi mallar ise alkol, bira, sigara, puro, tütün, petrol, düşük oktanlı otomobil benzini, yüksek oktanlı gaz, dizel yakıt, makina yağları, 90 beygir üzerindeki otomobillerdir.

Rusya Federasyonu tarafından ithalatta uygulanmakta olan gümrük vergisi dışındaki vergilere ilişkin bilgiye aşağıdaki linkten ulaşılması mümkündür.

<http://www.alta.ru/taksa-online/en/>

Ülkede uygulanan gümrük vergisi dışındaki tüm vergiler için:

http://www.nalog.ru/eng/taxation_in_russia/

Mevzuat

Ülkenin dış ticaret, gümrükler, yatırım, vergiler, standartlar ve bankacılık başta olmak üzere ekonomik hayatını düzenleyen mevzuatına dair bilgi ve linklere ulaşabilirsiniz

Rusya Federasyonu Gümrük Mevzuatı ve Gümrük Vergisi Uygulamaları

- [Rusya Federasyonu Federal Gümrük Servisi \(Rusça\)](#)
- [Rusya Federasyonu Federal Gümrük Servisi \(İngilizce\)](#)
- [Dış Ticaret Politikası ve Vergiler](#)

Rusya Federasyonu Vergilendirme Sistemi

- [Rusya Federasyonu Federal Vergi Servisi](#)

Rusya Federasyonu Mevzuatına İlişkin Bilgi Alınabilecek Web Siteleri

- www.regulation.gov.ru
- www.pravo.gov.ru
- www.garant.ru

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Rusya'ya yapılan ihracatta bazı ürünler için istenilen GOST-R Uygunluk Belgesi 15 Mart 2015 tarihinde yürürlükten kaldırılmış ve Avrasya Birliği Sertifikası olarak adlandırılan EAC Gümrük Birliği Sertifikası yürürlüğe girmiştir.

EAC Sertifikası vermek üzere Rusya Federasyonu'nda 1518 laboratuvar ve 744 belgelendirme kuruluşu, Beyaz Rusya'da 232 laboratuvar ve 49 belgelendirme kuruluşu, Kazakistan'da 207 laboratuvar ve 73 belgelendirme kuruluşu yetkilendirilmiş olup, yetkilendirilen kuruluşların listesine Rusça olarak (<http://eurasiancommission.org/ru/docs/Lists/List/techreg.aspx>) adresinden ulaşılacaktır.

Ayrıca Rusya ve GB otoritelerince veterinerlik, bitki sağlığı, sağlık ve sınai güvenlik kurallarına uygunluk belgeleri de talep edilmektedir.

Rusya Federasyonu'nda 1 Temmuz 2013 tarihinden itibaren gıda sanayi ürünlerinde yeni teknik düzenlemeler yürürlüğe girmiştir. Buna göre tarım ve gıda sanayi firmalarının ISO 22000 belgesine sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir.

Etikette Rusça bilgiler bulunması zorunluluğu

Başlangıçta gıda malları için geçerli olan bu uygulama 1 Temmuz 1998 tarihinde gıda dışı malları da içerecek şekilde genişletilmiştir. Etikette malın adı, orijini, net ağırlığı, malın terkihi, üretim yılı, raf ömrü, besleyici değeri, kullanım koşulları gibi bilgilerin Rusça olarak yer alması gerekmektedir. Söz konusu etikete sahip olmayan malların satışı ise mümkün bulunmamaktadır. Söz konusu şartlar her bir mal için GOSSTANDART'tan temin edilebilmektedir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları (başvuru belgeleri ve yetkili merci vb.)

Söz konusu haklar, Rusya Federasyonu'nda 23 Ekim 1992 tarih ve 3520-1 sayılı "Ticari Markalar, Hizmet Markaları ve Malın Üretildiği Yerlerin İsimleri" başlıklı kanun ile güvence altına alınmıştır.

Rusya Federasyonu'nda ticari marka hakkının yasalarla korunması, devlet tescil belgesi gereği işbu kanunun tespit ettiği düzen veya Rusya Federasyonu'nun uluslararası anlaşmalarına göre verilmektedir. Ticari marka tüzel kişinin veya girişimcilik yapan gerçek kişinin adına tescil edilmektedir. Tescil edilmiş ticari marka için ticari marka şahadetnamesi verilmektedir. Söz konusu şahadetname, ticari markanın üstünlüğünü ve şahadetnamenin içinde belirtilen ürünler konusunda sahibinin ticari marka tekel hakkını sağlamaktadır.

Ticari marka sahibi, söz konusu ticari marka kullanma ve üçüncü kişilerin bunu kullanmasını yasaklama tekel hakkına sahiptir. Hiçbir kimse Rusya Federasyonu'nda korunan ticari markayı sahibinin iznini almadan kullanmamaktadır.

Ticari markanın veya söz konusu markayla işaret edilen ürünün veya söz konusu markaya karışacak kadar benzer olan herhangi bir başka markanın benzeri mallar konusunda imal edilmesi, kullanılması, satışa sunulması, satılması vb. veya bu amaçla muhafaza edilmesi, ticari marka sahibinin hakkının ihlali olarak kabul edilmektedir.

Ticari marka tescili 10 yıl geçerli olup, talep üzerine her on yıl için uzatılabilir. Rusya Federasyonu'nda satılacak ithal ürünlerin markasının başkası adına kayıtlı olup olmadığı araştırılmalıdır.

Dağıtım Kanalları

Son birkaç yılda ülkedeki dağıtım kanalları özellikle Moskova, St. Petersburg gibi büyük kentlerde düzenli bir yapıya kavuşmuştur. Dağıtım kanallarındaki bu yapılanma büyük kentlerin çevresine de yayılmaya başlamıştır. Son yıllarda özellikle Moskova'da, tüketim malları piyasasında büyük miktarlarda alım yapabilecek ve daha uzun vadeli taahhütlerde bulunabilecek büyük ölçekli perakende mağazaları açılmıştır. Kent merkezinde yer alan halka üzerinde büyük alışveriş merkezleri açılmış ve Moskova perakende sektörü giderek Avrupa

ülkelerindekine benzer bir yapıya kavuşmuştur. Alışveriş merkezleri ve büyük mağazalar St. Petersburg, Moskova ve diğer kentlerde giderek yayılmaktadır.

Giderek artan bu profesyonel dağıtım yapısından yararlanılarak pazara ürün sunmak büyük ölçüde kolaylaşmaktadır. Ancak bu kanalların bölgesel kapsamı sınırlı düzeyde olabilmekte ve bu nedenle bazı bölgelere dağıtımda hala sıkıntı yaşanabilmektedir. Bu bölgelerde firmaların değişken bir dağıtım stratejisi izlemesi, yoğun pazarlama faaliyetleri yürütmeleri uygun olacaktır.

Ülkede çok sayıda batı tarzı mağazanın açılmasına rağmen hala dağıtım ve perakendeciliğin önemli bir kısmı büfeler ve açık pazarlar aracılığı ile yapılmaktadır. Pazarda başarılı olan işletmeler dağıtım kanallarında çeşitli seçeneklerin bir karmasını oluşturarak hareket etmektedir.

Firmalarımız için Moskova ve St. Petersburg haricindeki bölgelerde de önemli pazar fırsatları bulunmakta olup, bu fırsatların değerlendirilmesi için firmalar tarafından pazarın yerinde araştırılmasında yarar görülmektedir.

St. Petersburg, Rusya'nın Avrupa bölgesine (Uralların batısı) yönelik tüketim ve sanayi mallarının ana giriş limanıdır. Vladivostok ise Rusya'nın Uzakdoğu'su için ana giriş limanıdır. Çok geniş topraklara yayılan Rusya'da genel olarak taşımacılık altyapısı yeterince gelişmemiş olup, yeni yatırımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Ülke içi yük taşımacılığının büyük çoğunluğu demiryolları ile yapılmaktadır. Karayolları ağının genişletilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Perakendecilik

Rusya'da perakende satışlar 2014 yılı itibarı ile bir önceki yıla kıyasla % 11,3 oranında daralarak 614 milyar dolara (23,6 trilyon ruble) ulaşmıştır. Perakende satışlar artan siyasi belirsizlik, uluslararası yaptırımlar ve düşen reel ücretler nedeni ile düşüş kaydetmiştir.

Rusya'nın Ağustos 2014'ten itibaren uygulamaya başladığı batı menşeli gıda ürünlerine yönelik ithalat yasağı, rublenin değer kaybı ile bir araya gelince enflasyon yükselmiş ve ithal ürünlerin tüketimi azalmıştır. Yüksek siyasi riskler 2015 yılında tüketici güvenini olumsuz etkileyecektir. Ülke ekonomisinin durgunluk sürecine girmesi, tüketim harcamalarının azalması ve beraberinde yüksek enflasyon, işgücü piyasasının kötülemesi, banka kredilerinde kesintiler nedeni ile perakende piyasasının küçülmesi beklenmektedir.

2015 yılında perakende satışların değer bazında % 37,2 azalması beklenmektedir. Hanehalkı talebi ve perakende satışlarda 2016 yılından itibaren bir düzelme olacağı değerlendirilmektedir. 2016-2019 yılları arasında perakende satışlarda ortalama % 3,5 büyüme beklenmektedir. Bu oran 2008-2009 krizi öncesi büyüme oranlarının oldukça gerisindedir.

Sektörün kısa vadeli görünümünün zayıf olmasına karşın Rusya dünyadaki en büyük perakende pazarlarından biri olarak kalacaktır. Perakende satışların 2014 yılı seviyesini 2018 yılı itibarı ile aşması beklenmektedir. Satışların 2019 yılında 710 milyar dolara tırmanması öngörülmektedir.

Perakende satışların hanehalkı tüketim içindeki payının % 70 olacağı ve bunun da yaklaşık yarısının gıda ürünlerinden oluşmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

Rusya perakende sektöründe rekabet, büyük perakende zincirlerinin ülkenin belli başlı büyük kentlerine ve bölgelerine nüfuz etmelerinin bir sonucu olarak büyük ölçüde artmıştır.

Rusya'da perakendecilik faaliyetleri refah düzeyi ve altyapı faktörlerine bağlı olarak büyük kentlerde yoğunlaşmıştır. Ancak büyük kentlerdeki yoğun rekabet ve yüksek kiralardan kar marjlarını giderek kısıtlaması ile birlikte perakende kuruluşlarının orta vadede daha küçük kent ve bölgelerdeki faaliyetlerini artırma arayışına gitmesi beklenmektedir. Bu bölgelerdeki tüketicilerin hükümetin adil gelir dağılımına yönelik olarak aldığı önlemler neticesinde harcanabilir gelir seviyelerinde artış olması beklenmektedir.

Perakende Kuruluşları

Perakende mağaza zincirleri Rusya perakende pazarında en önemli role sahip kuruluşlardır. Beş büyük perakende kuruluşu tüketim piyasasına hakim durumdadır. Bunlar Karusel Perekrestok ve indirim mağazası Pyaterochka markalarını bünyesinde bulunduran X5 Perakende Grubu, Fransız Auchan, Dixy Grubu (Mercury Grubun bağlı kuruluşu) ve Alman Metro Grubudur. Bununla birlikte Rus perakende sektörü oldukça bölünmüş bir durumdadır. Planet Perakende'ye göre 2014 yılında söz konusu lider kuruluşlar pazarın beşte birine sahiptir.

Magnit, iddialı bir mağaza açma programı ile X5'in önüne geçerek pazar lideri konumunu elde etmiştir.

Ekonomik görünümdeki kötüye gidiş tüm sektörlerde olduğu gibi perakende sektöründe de bazı firmaların yatırım ve büyüme planlarını geri çekmesine neden olabilecektir. 2014 yılı Mart ayında Metro Grubu Rus Menkul Kıymetler Borsasında kısmi halka açılma planlarını ertelediklerini ilan etmiştir. 2015 yılında rublenin değer kaybı nedeni ile karlar azalacak ve batı menşeli gıda ürünlerine yönelik ithalat yasağı da arz zincirinde zorlanmaya neden olacaktır. Yerel gıda üreticilerinin üretim artırmak ve talebi karşılamak için kapasite artırımları biraz zaman alacaktır.

2011 yılında Dixy Grubu Victoria Grubunu satın almış ve Moskova ve Moskova bölgesinde Victoria adı altında süpermarketler açmıştır. Şirket, 2014 yılının ilk 11 ayında 6 market daha açmıştır. 2013 yılının aynı döneminde açmış olduğu market sayısı ise 10'dur.

Finlandiya kökenli perakende kuruluşu Stockmann, ülkenin başlıca kentlerinde yeni büyük mağazalar açmaya dönük planlarını Ukrayna krizi nedeni ile oluşan belirsizlik nedeni ile dondurduklarını açıklamıştır.

Elektronik Ticaret

Rusya'da 2014 yılı itibarı ile tahmini olarak 95,2 milyon internet kullanıcısı bulunmaktadır. Rusya, Avrupa'da en fazla internet kullanıcısına sahip ülkedir. Kullanıcıların yaklaşık yarısı akıllı

telefon üzerinden internete bağlanmaktadır. Buna karşılık internet üzerinden perakende satışların toplam perakende satışlar içerisindeki payı yalnızca % 4'tür. İnternet üzerinden satışlar 2014 yılında 26 milyar dolarlık değere ulaşmıştır. Moskova ve St. Petersburg kentleri online işlemlerin % 70 ini gerçekleştirmektedir. Pazardaki en önemli yerel oyuncular Ozon (Japon Rakuten firması kısmi ortağıdır), Yandex ve Ulmart'tır. Ulmart 2013 yılında kurulmuş ve pazar lideri olmuştur. Ulmart'ın satışları 2014 yılında 1,3 milyar dolara ulaşmıştır.

Tüketici Tercihleri

1999-2008 yılları arasında ülkede kaydedilen ekonomik gelişme, tüketim harcamalarının ve tüketim mallarına dönük talep artış hızının büyümesini sağlamıştır. Tüketim harcamalarının artmasının ardındaki en önemli faktörlerden biri başta Moskova ve St. Petersburg kentlerinde olmak üzere orta sınıfın giderek genişlemesi olmuştur.

1999 yılından 2008 yılı sonuna kadar süregelen 10 yıllık süreçte hane halkı tüketim harcamaları ve perakende satışlar her yıl çift haneli rakamlarla büyümüştür. 2008 yılının son üç aylık döneminde bu resim dramatik bir değişim sergilemiştir. Reel ücretlerdeki düşüş, işsizlikte artış ve kredi kullanımında daralma tüketicileri olumsuz yönde etkilemiştir. Sonuç olarak 2009 yılında perakende satış hacmi % 5 oranında düşmüştür. Gelirlerin yeniden artması ve kresi kullanımındaki canlanma perakende satışların yeniden büyümesini sağlamıştır. Perakende satış hacminin 2012-2016 yılları arasında ortalama % 5 artması beklenmektedir. Bu oran 2000-2008 dönemi ortalamasının oldukça gerisindedir.

Orta vadede ülkede tüketim malları ile ilgili sektörlerin büyümeye devam edeceği öngörülmektedir.

Gelirlerdeki ve kredi kullanımındaki beklenen artışın talebi olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Ülkede hane halkı tüketim harcamalarının GSYİH'ya oranı % 50dir. Bu oran OECD ülkelerinde ise ortalama % 60'tır. Bu veriler ülkede özel tüketim bakımından hala kayda değer artış olanağı bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Tüketiciler Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından başlangıçta düşük fiyatlı ve düşük kaliteli dayanıklı tüketim mallarına yönelmiştir. Ancak 1998 yılından sonra gelirlerdeki artışlar beraber tüketicilerin harcama davranışları da değişmiş, tüketiciler daha yüksek kaliteli ürünlere yönelmiştir.

Rusya'daki tüketici davranışları, dünyanın herhangi bir ülkesinde yaşayan tüketicinin davranış kalıplarından genel olarak bir farklılık göstermemektedir.

Bireysel davranış dikkate alındığında, gelirene göre tasarruf eğilimi yüksek olmayıp, tüketim eğilimi yüksektir. Rusya için yeni olan, reklamların tüketici üzerindeki etkisinin yüksek olmasıdır. Tanıtım ve reklam tüketici tercihlerini değiştirebilmektedir. Promosyon, satışlar üzerinde etkili olabilmektedir.

Rus tüketicisinin öncelikle dikkate aldığı unsurlar, fiyat ve kalitedir. Tüketim mallarına olan talep ise yüksektir. Gelir dağılımı düşük olan kesimler öncelikle ihtiyaç karşılama yönünde hareket etmektedir. Ancak, zaman içerisinde çok çeşitli ithal tüketim malı ülkeye girdiğinden kalite tercihi ön plana çıkmıştır. Orta ve üst gelir grubunda kalite ve marka önemli bir unsurdur. Gelişmiş ülke ürünlerine yoğun bir ilgi vardır. Menşe ülke mal tercihinde etkili olmaktadır.

Temel pazarlama yöntemleri bu ülkede yeni yeni yaygınlaşmaktadır. Alışverişlerde tüketici tarafından kullanılan ödeme şekli nakit ödemedir. Rusya'nın değişik etnik gruplardan oluşan bir nüfusu barındıran ve çok geniş bir ülke olduğu dikkate alınmalı ve tüketici zevk ve tercihlerinde de bu durum göz ardı edilmemelidir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Diğer pazarlarda olduğu gibi Rusya pazarında da başarılı pazarlama ve satış için işletmelerin ürünleri ve ürünleriyle birlikte sundukları hizmetleri ülkenin ticari ortamının ve iş kültürünün gereklerine göre adapte etmeleri gerekmektedir. Pazardaki fırsatların iyi tanımlanması ve değerlendirilmesi, potansiyel alıcıların bulunması için firmalarımız tarafından yerinde pazar araştırması çalışmaları yapılması yararlı olacaktır. Pazardaki iş ortağının seçimi önemli bir husus olup, olası iş ortağının iş çevrelerindeki güvenilirliği ve repütasyonuna ilişkin araştırma yapılması gereklidir. Rusya'da firmaların ticaret ve sanayi odalarına üyelik zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle firmaların güvenilirliğini öğrenmekte sıkıntılar yaşanmaktadır. Ayrıca firma sahipleri sıklıkla değişmektedir. Bu da firma güvenilirlik araştırmasını zorlaştırmaktadır. Pazarda yapılacak araştırmalar sırasında çok sayıda firma ile görüşmek, firmaların ofislerini ziyaret etmek firma ile ilgili genel bir bilgi verecektir.

Rusya'daki firmalar ile ticari ilişkilerin kurulması öncesinde ve bu ilişkilerin kurulmasından sonra da pazarın ziyaret edilerek pazar koşullarının, özelliklerinin saptanması ve izlenmesi önemle tavsiye edilmektedir. Rusya'da ürün pazarlama sabır isteyen bir iştir. İhracatçılarımızın Rusya pazarında başarıyı uzun vadeli bir süreç olarak değerlendirmeleri ve ivedi sonuçlar beklememeleri gerekmektedir. Pazara ilk kez giriş yapacak firmalarımızın pazarda halihazırda bulunan Türk firmaları, Rus-Türk İşadamları Birliği, T.C. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği gibi kurum ve kuruluşlarla irtibata geçerek görüş ve önerilerinden yararlanmaları faydalı olacaktır.

İhracatçılarımızın ülkeye yönelik ihracat planlarında reklam, promosyon ve ülkeye düzenli ziyaretler yer almalıdır. Özellikle kamu kurumları ile ilişkilerin yürütülmesinde profesyonel destek alınmalıdır. Bunun için yerel bir personel istihdam edilebilir. Ayrıca muhasebe, hukuk, gümrük işlemleri gibi konularda da profesyonel yardım alınmalıdır. Rus iş ortağının pazara ilişkin beklentilerinin karşılanması firmalarımız için pazarda uzun vadeli başarı anlamına gelmektedir. Bu nedenle firmalarımızın Rus iş ortakları ile hem kendi hedeflerinin gerçekleştirilmesi hem de pazardaki beklentilerin karşılanmasının sağlanması için düzenli olarak iletişim kurmalarında yarar vardır.

Ülkedeki test etme ve belgelendirme, satış sonrası hizmetler, gümrük işlemleri, depolama Rusça pazarlama ve ürün kullanım materyalleri konularındaki gereklilikler hakkında Rus alıcılardan ayrıntılı bilgi edinmekte fayda görülmektedir.

İhracatçılarımızın ülkedeki ithalatçı firmalar ile ilişkilerinde belli bir güven tesis edilene kadar akreditifle ödeme şeklini ya da mümkünse peşin ödeme şeklini tercih etmelerinde yarar vardır. Ticarete konu olacak mal ve hizmetin fiyatlandırmasında döviz kuru dalgalanmalarının da hesaba katılması gereklidir.

Rus alıcıların satın alma kararlarında uygun fiyat önemli bir faktördür. Bununla birlikte Rus alıcılar kalite konusunda da hassastır. Bu iki faktörün uyumuna bu nedenle dikkat edilmelidir. Rus alıcılar ayrıca tanınan ve güvenilir ithal ürünlere para harcamaktan çekinmemektedir. Bu nedenle reklam satışı etkileyen önemli bir pazarlama faaliyetidir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Ülkenin kuzey bölgelerindeki toprak yapısı tahıl ve benzeri diğer ürünler üretimi için elverişli olmadığından üretim, Rusya'nın güney bölgeleri ile batı Sibirya'da gerçekleştirilmektedir. Ülkenin kuzeyinde ise hayvancılığa ağırlık verilmiştir.

Ülkenin tarım için elverişli olmayan coğrafi koşulları ve üç yılda bir hüküm süren kuraklık ülke topraklarının yalnızca % 32'sini tarım için kullanılabilir kılmaktadır. Ülke topraklarının % 45'i ise ormanlık araziden oluşmaktadır. Kereste en önemli ihraç kalemlerinden biridir. Kimyevi maddelerin aşırı kullanımı, endüstriyel kirlilik, toprağın yoğun işlenmesi ve bazı bölgelerdeki yanlış ürün seçimi toprağın verimliliğini düşürmüştür.

Sovyet döneminde zorla gerçekleştirilen tarımın kolektivizasyonu, çoğu tarımsal işletmede verimsizliği beraberinde getirmiştir. Kronik sermaye yetersizliği ve devlet yardımlarına bağımlı olmak bugünkü işletmelerin karşılaştığı sorunlardır. Anayasada toprakta özel mülkiyet hakkı teyit edilmekle birlikte, mevcut yasal düzenlemede bu hak henüz tanınmamıştır. Ayrıca, arazinin alınacak kredilerde teminat olarak gösterilememesi çiftçilerin kredi imkanlarını ortadan kaldırmaktadır. Bu husus işletmelerdeki verimsizliğin de kaynağını teşkil etmektedir.

Ülkedeki sorunlu çiftliklerin desteklenmesinin devlete maliyeti üst düzeydedir. Putin hükümeti tarafından çok sayıda devlet yardımının kaldırılmasına rağmen ülkedeki çiftlikler çok sayıda doğrudan sübvansiyon ve vergi indiriminden yararlanmaktadır. Söz konusu çiftlikler aynı zamanda bütçe tarafından finanse edilen düşük faizli, elverişli kredilerden yararlanmakta ve bunları geri ödememektedir. Ülkedeki çiftlikler hem bölgesel hem de yerel düzeyde desteklenmektedir.

Rusya Federasyonu belli başlı kereste üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. 75 milyar m³ stoku olduğu tahmin edilmektedir. Bu rakam dünya rezervlerinin 1/4'ünden fazlasını oluşturmaktadır. Kereste alanlarının hızlı biçimde kullanımı, üretimi doğuya kaydırmıştır. Sibirya'da işlenmiş kereste üretiminin 1/3'ü gerçekleştirilmektedir.

Sovyetler Birliği dağıldığında, Rus balıkçılık endüstrisi dünyada Japonya, ABD ve Çin'den sonra 4. Sırada yer almaktaydı. Halen, taze ve dondurulmuş dünya balık üretiminin % 25'i ile dünya

konserve balık üretiminin üçte biri Rusya'da gerçekleştirilmektedir. Ancak SSCB'nin dağılmasının ardından büyük üretim kayıpları gösteren sektör, çok yavaş büyümektedir.

Hayvansal üretim de 1990'lı yılların başındaki seviyeden oldukça uzak olmasına rağmen artış eğilimindedir. Rus halkının küçük alanlarda yaptığı üretim halen toplam hayvancılık üretiminin % 52'sini teşkil etmektedir. Rus Hükümeti hayvancılık sektörünün gelişimi için etkin tedbirler almaktadır.

Yeni ulusal güvenlik stratejileri çerçevesinde gıdada kendi kendine yetmeyi ve ithalata bağımlılığı kırmayı öncelikli hedefler arasına koyan Rusya'nın gıdada tam anlamıyla kendine yeterli duruma gelebilmesi için, başta et, süt ve sebze gibi ürünlerde dışa bağımlılığın azaltılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Tarım Bakanlığı ve bağımsız kuruluşların verilerine göre Rusya'da bugün bazı temel gıda ürünleri içinde yerli ürünlerin payı: Tahıl % 100, Patates % 99, Sıvıyağ: % 92, Süt: % 83, Et: % 75, Balık: % 70, Şeker: % 60, Tuz: % 50

Rusya'ya bazı ürünlerin başlıca ithalatçısı konumundaki ülkeler ise: Tavuk ve domuz eti: ABD, Patates: Hollanda, Balık: Norveç, Sığır eti: Brezilya, Sığır ve domuz eti: Avrupa Birliği, Süt, şeker, tuz: Belarus, Sıvıyağ, tuz: Ukrayna

Sanayi

Rusya, komünizm dönemi sonrasında enerji yoğun, teknolojik olarak geri kalmış ve düşük katma değerli işleme ve savunma sanayilerine dayalı bir sanayi sektörü devralmıştır. Devlet sübvansiyonlarının büyük ölçüde kaldırılması ve geleneksel pazarların dağılması sonrasında çok az işletme uluslararası pazarlarda rekabet edebilmiştir. Sovyet döneminde sübvansiyonlar sektördeki sını işleme düzeyine göre dağıtılmıştır. Sonuç olarak komünizm sonrası dönemde sübvansiyonların kaldırılmasından en fazla zarar gören sektörler teknolojik olarak en gelişmiş sektörler olmuştur. Havacılık ve uzay sanayii gibi karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olan sektörlerde bile yatırım eksikliği ve insan kaynağı kaybı gibi nedenlere üretim kayıpları meydana gelmiştir. Üretimdeki sürekli kayıplar sanayi sektörü üretiminin 1998 yılında 1990 yılı seviyesinin %45'ine gerilemesine neden olmuştur. Başlıca sektörler içinde tüketim malları ve makine inşa sektörleri üretim düşüşünden en çok etkilenen sektörler olmuştur. İmalat sanayi üretim artışı, petrol ve gaz sektörleri üretim artışını ancak 2005 yılında geçebilmiştir.

Savunma sanayi harcamaları 1990'larda hızla düşmüş, bu da geçmişte önemli ayrıcalıklar tanınan savunma sanayi üretimini son derece olumsuz etkilemiştir. Sektördeki söz konusu gidişat 1999 yılında tersine dönmüş ve savunma sanayi üretim artışı artan savunma harcamaları ve silah ihracatı nedeniyle iki haneli rakamlara ulaşmıştır. Rusya, 80 kadar ülkeye silah ihraç etmektedir. Rus malı silah ithalatı yapan ülkeler arasında Çin, Hindistan, Cezayir, Venezüella, İran, Malezya ve Sırbistan gibi ülkeler bulunmaktadır.

Yakıt, enerji ve metalürji üretimi toplam sını üretimin %35'ten fazlasını oluşturmaktadır. Elektrik ve gıda üretiminin sını üretimdeki payının yaklaşık %25 olduğu göz önünde bulundurulduğunda ileri teknoloji ve tüketim malları üretiminin Rus ekonomisinde çok küçük

bir payı olduğu ortaya çıkmaktadır. Tekstil sektörünü de kapsayan hafif sanayinin de sınıai üretimdeki payı çok cüzi düzeydedir.

Rus hükümeti, ülkenin doğal kaynak ihraç ederek gelişmesini sürdüremeyeceğinin bilincinde olarak özellikle hafif sanayinin gelişmesine dönük politikalar oluşturmaktadır. Hükümet, bunun için öncelikle yurt içindeki talep, sonra BDT ve diğeri ülkelere yönelik ihracat için üretim yapacak sanayi tesisleri için yabancı sermaye de dahil olmak üzere çeşitli unsurları harekete geçirme gayretindedir.

Sanayi, genellikle Moskova, St. Petersburg, Yekaterinburg, Novosibirsk ve Nizhny Novgorod kentlerinde yoğunlaşmıştır. Bu büyük kentler geçiş sürecini diğeri kentlere göre daha iyi yönetmiş, üretimde çeşitlilik sağlamıştır.

Lojistik sorunlar nedeniyle yatırımlar tüketim merkezlerine yakın yerlerde yoğunlaşmıştır. Moskova, St. Petersburg ve Rostov Bölgesi üretim ve dağıtım kanallarına yönelik yatırımların arttığı bölgeler olarak ön plana çıkmaktadır. Öte yandan, özellikle son dönemde, Ural bölgesinin açılım merkezi Yekaterinburg ve Sibirya bölgesine açılım kapısı olarak değerlendirilebilecek Novosibirsk'de de yatırım ve sanayi alanında kayda değer gelişmeler yaşanmakta ve bu bölgeler yatırım için uygun bölgeler haline gelmektedir.

Turizm

Rusya yılda ortalama 22 milyon turist tarafından ziyaret edilmektedir. Bu rakam 2000'li yılların başlangıcından bu yana fazla bir değişiklik göstermemiştir. Ziyaretçilerin yaklaşık 2/3'si eski Sovyet Cumhuriyetlerinden gelmektedir. Ancak bu ziyaretçilerin çoğunluğunu ülkeye çalışmak üzere gelen göçmenler teşkil etmektedir. Almanya, Finlandiya, ABD, İngiltere, İtalya, Fransa ve Japonya ülke turizmi açısından başlıca pazarlardır. Son yıllarda Güney Kore de önemli bir pazar olmaya başlamıştır.

Rusya, tur paketlerinin pahalı olması, otel altyapısının yeterli olmaması ve otel fiyatlarının yüksek olması, vize temininde sıkıntılar bulunması, güvenlikle ilgili olumsuz imaj gibi nedenlerle yeterli turist sayısına ulaşamamaktadır.

Ülkenin turizm altyapısı yeterince gelişmemiştir. Tesisler yeterli kalitede değildir. Bu durum uluslararası zincirler tarafından yapılan yatırımların artmasıyla birlikte değişmeye başlamıştır. Yine de otel kapasitesi yeterli değildir. Otelcilik sektörü 2000'li yılların başından itibaren gelişmeye başlamıştır. Mevcut otel altyapısını geliştirmeye yönelik projelerin büyük çoğunluğu Moskova'da gerçekleştirilmiştir.

Dünyanın önde gelen beş yıldızlı otel zincirleri 1990'ların ortalarından itibaren pazara girmeye başlamıştır. Bunlar arasında Moskova, St. Petersburg ve Novgorod'da otelleri bulunan Radisson (ABD), Kempinski (Almanya), Marriott International (ABD), Intercontinental (İngiltere), Holiday Inn (ABD), Best Western (ABD), Hyatt (ABD), Rocco Forte (İngiltere) ve Sheraton (ABD) yer almaktadır. Söz konusu markalar üst gelir düzeyindeki yabancı işadamlarına ve turistlere hitap etmektedir.

Moskova merkezinde dört ve beş yıldızlı otel inşaatları devam etmesine rağmen en fazla talep kaliteli ve uygun fiyatlı üç yıldızlı otellere yöneliktir. Ülkeyi ziyaret eden yabancı turistlerin en fazla tercih ettiği kentler ise St. Petersburg, Moskova ve Moskova'nın kuzey doğusundaki "Altın Halka" olarak adlandırılan bölgedir.

Rus turistler için en popüler ülkeler Türkiye, Çin ve Mısır'dır. Bu ülkelerin tercih edilmesinin ticari gerekçeleri de bulunmaktadır.

Müteahhitlik Hizmetleri

Müteahhitlik hizmetleri sektörü, inşaat ve emlak piyasası ülke ekonomisinde önemli bir yere sahiptir.

Rus inşaat sektörü 1990'lı yılların başında özelleştirilmiş olmakla birlikte, yeterli yatırımın yapılmaması nedeniyle finansmanı devlet tarafından yapılan konut, sanayi tesisleri ve diğer büyük projelerin tamamlanmasında büyük sıkıntılar yaşanmıştır. Son yıllarda istikrar kazanmasına ve yüksek büyüme oranları yakalamasına rağmen emlak piyasası halen "az gelişmiş" olarak nitelendirilmektedir. Dünya fiyatlarının çok üstünde olan emlak fiyatlarının orta-uzun vadede normal seviyelere düşmesi beklenmektedir. Rusya halkının artan konut ihtiyacını karşılamak amacıyla, sosyal hizmetler alanında başlatılan reform sürecine ek olarak konut alanında da konut inşasını yüzde 30 artıracak yeni bir konut programı üzerinde çalışmalar başlatılmıştır.

2000'li yıllardan itibaren Rus ekonomisindeki hızlı büyüme özellikle Moskova ve diğer büyük kentlerde çağdaş konut, ofis ve modern alışveriş merkezlerine olan talebi artırmıştır. Konut ihtiyacı, ofis ve ticaret merkezlerine yönelik artan talep ve inşaat maliyetlerinin yüksekliği, yüksek miktardaki arza rağmen emlak fiyatlarının artmasına neden olmuştur.

RF'de küçük ölçekli müteahhitlik firmaları ülke geneline yayılmıştır. Büyük firmalar ise Moskova ve St. Petersburg'da yerleşik durumdadır.

Ülkede inşaat alanında Türkiye'nin yanı sıra, Finlandiya, Almanya, ÇHC, İtalya ve Japonya etkin durumdadır. Çin, özellikle RF'nin uzakdoğusunda projeler yürütmekte, bununla birlikte Çin'in son dönemlerde Moskova civarındaki projelere imza attığı da gözlenmektedir.

Orta vadede Rusya'da;

- Enerji ihtiyacının artacağı,
- Ulaştırma altyapısının yenilenerek geliştirileceği,
- Çağdaş konut ve ofis talebinin artacağı,
- Endüstri tesisleri inşaatlarının artarak devam edeceği tahmin edilmektedir.

Son yıllarda artan çağdaş apartman ve villa talebi nedeniyle Rusya'da planlanan büyük ve küçük çaplı projeler hız kazanmıştır. Rusya'nın artan enerji ihtiyacının giderilmesi için yeni boru hatları inşaatları ve enerji santralleri ihaleleri açılmaktadır. Ulaştırma altyapısı ve endüstriyel alanda çok sayıda proje ihale edilmektedir.

Rusya'da son dönemde yaşanan en önemli gelişmelerden biri Krasnodar bölgesinde yer alan Soçi kentinde 2014 kış olimpiyatlarının düzenlenmesi olmuştur. Olimpiyatlar başta Soçi olmak üzere, Krasnodar, Novorossisk ve Rostov'da inşaat faaliyetlerini hızlandırmıştır.

FIFA 2018 Dünya Kupası'nın Rusya'da düzenlenecek olması da inşaat faaliyetleri bakımından önemli bir gelişmedir. Dünya Kupasına hazırlık için Rusya'nın yaklaşık 300 milyar Ruble (10 milyar Dolar) harcaması beklenmektedir. Kupa maçlarına St. Petersburg, Moskova, Kaliningrad, Kazan, Yaroslavl, Krasnodar ve Soçi kentlerinin ev sahipliği yapacağı ilan edilmiştir. Bu kentlerde halihazırdaki stadyum ve tesislerin yenilenmesi projelerinin yanı sıra 13 adet yeni stadyum inşaatı ve bunlara bağlı altyapı yatırımları gerçekleştirilecektir. Rusya'nın Dünya Kupası öncesinde 7 711 km. otoyol, 2 024 km. demiryolu ve ayrıca çok sayıda yeni otel inşa etmesi beklenmektedir. Doğal gaz üretim ve ihracat şirketi Gazprom'un finansmanı ile St. Petersburg'da yeni bir stadyum inşaatı yürütülmektedir. Bu projelere ilave olarak birkaç yeni stadyum daha inşa edilmesi halinde Rusya'nın Dünya Kupası için hazır hale geleceği ifade edilmektedir.

Müteahhitlik sektöründe ülkedeki turizm yatırımlarına bağlı olarak da bir canlanma beklenmektedir. Moskova kent yönetimi 2012 yılında kentte 40 adet yeni otel inşaatına başlanacağını ve 2025 yılı itibarı ile kentte açılan yeni otel sayısının 300 olmasının hedeflendiğini açıklamıştır. Turizm alanında yeni otel ve tesisler kurulmasına dönük gelişmeler yalnızca Moskova ve St. Petersburg kentlerinde değil, aynı zamanda Krasnodar, Kazan, Yekaterinburg, Samara ve Kaluga kentlerinde de müteahhitlik hizmetleri sektörünün canlanmasını sağlamıştır.

Müteahhitlik hizmetleri sektöründe kentleşmeye bağlı yatırımlar nedeni ile de dikkate değer bir canlanma beklenmektedir. Moskova kent yönetimi 20 yıl içinde gerçekleştirilmesi öngörülen ve kentin mevcut alanına 144.000 hektarlık yeni bir alanın katılmasını planlayan iddialı bir plan açıklamıştır. Plana göre gelecek 20 yılda kentin 144.000 hektarlık yeni alanında 60 milyon metrekarelik konut ve 45 milyon metrekarelik ticari gayrimenkul inşaatı gerçekleşecektir. Bu, Moskova kent alanının mevcut büyüklüğünün iki katı kadar büyüyeceği anlamına gelmektedir. Moskova kenti büyüme planı Türk firmaları için müteahhitlik hizmetleri alanında çok çeşitli fırsatlar sunacaktır.

Rus perakendecilik sektörünün henüz doyumluğa ulaşmamış olması da müteahhitlik hizmetleri sektörü açısından pazarda yeni fırsatlar yaratmaktadır.

Euromonitor verilerine göre Rusya Federasyonu müteahhitlik hizmetleri sektörü büyüklüğü 2014 yılında % 0,3 daralarak 8,8 trilyon Ruble olmuştur. RF Federal Devlet İstatistik Servisi verilerine göre ülkedeki inşaat faaliyetlerinin toplam hacmi 6 trilyon Ruble olup, önceki yıla kıyasla % 4,5 daralma kaydetmiştir.

Yeni inşaat teknolojilerinin kullanılmaya başlanması ile birlikte konut inşaatlarında son yıllarda dikkat çekici büyüme kaydedilmiştir. Konut sektörü ile ilgili beklentiler de son derece olumludur ve pazarın bu alanda da önemli fırsatlar vaad ettiği düşünülmektedir. Kentlerdeki emlak fiyatlarının çok yüksek olması nedeni ile nüfusun büyük çoğunluğu kent merkezlerinden emlak satın alamamaktadır. Bu nedenle kent dışındaki bölgelerden konut satın alma eğilimi başlamıştır. Bu bölgelerde inşaat maliyetleri kentlere kıyasla çok daha düşük seviyededir.

Müteahhitlik hizmetleri sektöründeki canlılığı koruyan bir diğer unsur da depo/antrepo inşaatlarındaki artıştır. Bu alanda başta Almanya, İsveç ve Finlandiya olmak üzere Avrupalı inşaat firmaları hakim durumdadır.

Soçi ve Krasnodar bölgesinde başlayan spor tesisleri, otel, taşımacılık sistemleri inşaat projeleri tamamlanmıştır. 2018 FIFA Dünya Kupası da başta stadyum inşaatları olmak üzere inşaat sektöründe canlanmaya neden olmuştur. Rus müteahhitlik firmalarının 50.000 ziyaretçi kapasitesi üzerindeki stadyumların inşaatında deneyimleri bulunmamakta; bu nedenle Dünya Kupası için inşa edilmekte olan stadyumların projeleri yabancı şirketler tarafından üstlenilmiş bulunmaktadır.

Rusya Federasyonu'na yönelik ABD ve Avrupa Birliği'nin uyguladığı yaptırımlar ve Rusya'nın karşı yaptırımlarının müteahhitlik hizmetleri pazarında olumsuz etkileri görülecek olmakla birlikte, inşaat/müteahhitlik hizmetleri sektörü Rusya Federasyonu ekonomisinde önemli bir unsuru teşkil etmeye devam edecektir.

Rusya'da mevcut konut stoğunun %60'ı 1960 öncesi inşa edilmiştir. 1990 yılında başlatılan sosyal konutları ücretsiz özelleştirme hareketi ile konut sahiplik oranı %33'ten 2010 yılı sonu itibarı ile %80'lere ulaşmıştır.

Pazarda inşaat malzemeleri alanında da büyük rekabet söz konusudur. İnşaat malzemeleri sektöründe Çin, Alman, G. Kore ve Amerikan firmalarının hakimiyeti gözlenmektedir.

Rus inşaat pazarında binaların yaklaşık % 95'inin iç dekorasyonsuz teslim edilmesi ve tüketicinin evini kendisinin dekore etmesi gibi yeni eğilimlerin, yenileme pazarındaki büyümeyi tetiklemesi beklenmektedir. İç dekorasyon ürünlerine olan talep büyümeye devam etmektedir. 2012 yılında inşaat malzemelerinin yaklaşık % 40'ı OBI, Leroy Merlin ve IKEA gibi "do it yourself" olarak adlandırılan kanallardan satın alınmıştır.

Çimento, beton karışımları, alçıpan, plastik pencere gibi temel ürünler çoğunlukla Alman teknolojisi kullanılarak ülkede üretilmektedir. Knauf (Almanya) gibi dünyada sektör lideri konumunda olan çeşitli firmaların ülkede üretim tesisleri bulunmaktadır. Samsung ve LG Chem gibi Güney Kore firmaları da son yıllarda pazara kurdukları temsilci ofisler aracılığı ile girmiş olup, pencere sistemleri ve ev dekorasyonu kullanımına yönelik yapay taş satışı gerçekleştirmektedir.

Hizmetler

Ulaştırma

Rus demiryolları, işletilen demiryolu hatlarının uzunluğu ve büyüklüğü bakımından dünyada ABD'dekinden sonra ikinci, ulaşım sistemi olup elektrikleştirilmiş ana demiryollarının uzunluğu bakımından ise dünyada ilk sıradadır. Rusya Federasyonu, tek başına, bütün dünya demiryolları yük nakli hacminin yüzde %20'sini ve yolcu nakli hacminin yüzde %10'u gerçekleştirmektedir. Demiryolları ülkenin nakliye sisteminin başlıca unsuru olup, ülkenin toplam yolcu ve yük ulaşımındaki payı ise yüzde %40'ını aşmaktadır.

Coğrafi konumu bakımından, Rus demiryolları, Avrasya demiryolu ağının ayrılmaz bir parçası olup Avrupa ve Doğu Asya demiryolu sistemlerine direkt olarak bağlıdır. Bunun yanısıra, limanlar üzerinden Kuzey Amerika nakliye sistemleri ile bağlantı kurulabilmektedir.

Yolcu taşımacılığı sistemi Sovyet dönemi sonrasında değişmeye başlamıştır. Trafikteki özel araç sayısı hızla artmıştır. Yolcu taşımacılığında demiryolları %42, havayolları %22 paya sahiptir. Şehir içi yolcu taşımacılığında metro önemli bir yer tutmaktadır. Sekiz kentte (Moskova, St. Petersburg, Nizhny Novgorod, Kazan, Novosibirsk, Samara, Yekaterinburg ve Volgograd) metro bulunmaktadır.

870 000 km uzunluğunda (bunun 738 000 km'si asfaltlıdır.) karayolu ağına sahip olan ülkede, karayollarının durumu batı standartlarının gerisindedir. Yollardaki ölümlü kazalar yüksek düzeydedir. Moskova ve St. Petersburg arasında yeni bir yol inşası ve Moskova'da bir çevre yolu inşası son yıllarda sektördeki en göze çarpan projeler arasındadır.

2000'li yıllarla birlikte, hava trafiği ve yolcu sayısında önemli ölçüde artış gözlenmektedir. Hava taşımacılığı sisteminde ve filolarda hala modernizasyon ihtiyacı bulunmaktadır. 1990'ların başında tekel durumunu kaybeden ulusal havayolu şirketi Aeroflot'un yanısıra yerel Rus havayolları şirketleri (S7, Ural Havayolları-Utair, vs.) ve yabancı havayolu şirketlerinin rekabeti bulunmaktadır.

Moskova'da üç büyük havalimanı (Sheremetyevo, Domodedovo and Vnukovo) bulunmaktadır. Dördüncü havalimanı olan Bykovo yalnızca kargo taşımacılığı ve acil uçuşlara tahsis edilmiştir. Uluslararası uçuşlar Sheremetyevo ve Domodedovo üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Hükümet, Rusya'nın Uzakdoğusu ile ülkenin diğer bölgelerinin birbirine bağlanmasını sağlamak üzere bölgesel havacılığın geliştirilmesine özel önem vermektedir. Bu kapsamda 2013 yılı Nisan ayında yeni bir Federal program uygulamaya konulmuştur. Program çerçevesinde yerel havalimanlarının altyapılarının yenilenmesini de kapsayan bölgesel havacılığın geliştirilmesine dönük 101 milyar Ruble'lik kaynak tahsis edilmiştir.

Limanlar

Rusya Federasyonu 63 limana sahiptir. Baltık kıyılarında St. Petersburg ve Kaliningrad, Karadeniz’de Novorossiysk, Tuapse, Soçi, Kuzeydeki Murmansk ve Arhangelsk, Pasifik’te Vladivostok, Nakhodka, Magadan ve Petropalovsk en önemli limanlardır. Ülkenin Karadeniz’de 12 limanı mevcuttur. Artan petrol ihracat hacimleri ile başa çıkılabilmesi için limanlarda yatırıma gereksinim bulunmaktadır. Transneft, ihracat kapasitesinin artırılmasına dönük çeşitli projeler yürütmektedir. Ülkenin petrol ihracatının büyük bölümünün Transneft tarafından taşınmasına rağmen artan ihracat hacimleri nedeni ile özellikle Karadeniz limanları için demiryolları da kullanılmaktadır. Limanlara demiryolu ile ulaşan ham petrol daha sonra tankerlere yüklenmektedir. Ayrıca, Karadeniz’deki limanlardan Tuapse, Gelincik ve özellikle Kavkaz limanı için modernizasyon projeleri başlatılmaktadır.

Telekomünikasyon

Mobil iletişim hizmetleri GSM, CDMA-450, AMPS ve DAMPS standartlarında sağlanmaktadır. GSM %80 pazar payı ile pazara hakim durumdadır. Pazardaki mobil iletişim şirketleri Mobile TeleSystems (MTS, pazarın % 31’ine sahip), Megafon (pazarın %29’una sahip) ve Vimpelcom (pazarın % 23’üne sahip)’dur. Pazardaki rekabet pazara 2013 yılında dördüncü bir aktörün girmesi ile daha da artmıştır. Söz konusu şirket, İskandinav bir şirketin Rusya şubesi olan Tele2’dir. Şirket, 2013 yılı Nisan ayında VTB Bank tarafından 3,6 milyar dolara satın alınmış olup, Ekim 2013’te de % 50 hissesi bir konsorsiyuma satılmıştır.

2014 yılında ülkenin başlıca telefon operatörü olan ve çoğunluk hissesi devlete ait olan Rostelecom, mobil operasyonlarını Tele2 ile birleştirmiştir. Söz konusu birleşme 2015 yılı ilk çeyreği itibarı ile pazarda % 15 pay sahibi olarak Rusya’daki dördüncü büyük operatör haline gelmiştir. Söz konusu ortak girişim, 2014 yılı Nisan ayında Federal Anti Tekel Kurumundan bölgesel bir mobil operatör olan Sotel’in tamamını satın alma izni almıştır. Şirket, 80.000 3G ve 4G baz istasyonu kurmaya dönük 3 yıllık bir yatırım programı ilan etmiş olup, ülkenin üçüncü büyük operatörü olmayı amaçlamaktadır.

Rusya’da internet erişimi ve kullanımı giderek artmaktadır. İnternet kullanıcılarının sayısı 2014 yılı itibarı ile tahmini olarak 95,2 milyondur. Kullanıcıların büyük çoğunluğu interneti ulusal ve uluslararası haberler, eğlence ve sosyal medya için kullanmaktadır. Elektronik ticaretin rolü de giderek önem kazanmaktadır. Online perakendeciliğin mağaza dışı perakendecilikten aldığı pay Euromonitor’e göre 2014 yılında % 69’a ulaşmıştır.

Bankacılık

Rusya’daki ticari bankacılık 1980’li yılların sonunda şekillenmiştir. 1988 yılında kooperatifler yasası ile devlet bankaları dışında ilk bankalar oluşturulmuştur. 1990’lı yılların başındaki enflasyonist dönemde bankacılık karlı hale gelmiş, bankalar asli bankacılık görevleri dışındaki faaliyetlerden önemli kazançlar elde ederek

genişlemişlerdir. 1994 yılında banka sayısı 2500'ün üzerine çıkmıştır. Sıkı olmayan düzenleme ve lisans politikaları da sayısal artışta etkili olmuştur.

Bankalar, Rusya Federasyonu'ndaki özelleştirme ile de büyük işletmelerin hisselerine sahip olmuşlardır. 1995 sonrasında Rublenin aşırı değerlenmesi ve bankaların bu ortamda dövizde açık pozisyon almaları ve önemli miktarda (vadeli) forward kontrata gitmeleri 1998 krizinde bankaları taahhütlerini yerine getiremez durumda bırakmıştır. Diğer taraftan, kurun baskı altında, reel faizlerin ise yüksek olduğu kriz öncesi dönemde bankalar kısa dönemli hazine kağıtlarına yatırım yapmışlardır. Ağustos 1998 de devletin moratoryum ilan etmesi bankaları likidite problemi ile karşı karşıya bırakmış, devalüasyon sonrası aktiflerde yabancı para cinsinden çok büyük düşüşler oluşmuştur. Bu ise bankaların büyük kısmının batmasına sebep olmuş ve devlet desteği olmaksızın faaliyetlerini sürdürmelerini imkansız hale getirmiştir.

Perakende Sektörü

Rusya'da perakende satışlar 2014 yılı itibarı ile bir önceki yıla kıyasla % 11,3 oranında daralarak 614 milyar dolara (23,6 trilyon ruble) ulaşmıştır. Perakende satışlar artan siyasi belirsizlik, uluslararası yaptırımlar ve düşen reel ücretler nedeni ile düşüş kaydetmiştir.

Rusya'nın Ağustos 2014'ten itibaren uygulamaya başladığı batı menşeli gıda ürünlerine yönelik ithalat yasağı, rublenin değer kaybı ile biraraya gelince enflasyon yükselmiş ve ithal ürünlerin tüketimi azalmıştır. Yüksek siyasi riskler 2015 yılında tüketici güvenini olumsuz etkileyecektir. Ülke ekonomisinin durgunluk sürecine girmesi, tüketim harcamalarının azalması ve beraberinde yüksek enflasyon, işgücü piyasasının kötülemesi, Banka kredilerinde kesintiler nedeni ile perakende piyasasının küçülmesi beklenmektedir.

2015 yılında perakende satışların değer bazında % 37,2 azalması beklenmektedir. Hanehalkı talebi ve perakende satışlarda 2016 yılından itibaren bir düzelme olacağı değerlendirilmektedir. 2016-2019 yılları arasında perakende satışlarda ortalama % 3,5 büyüme beklenmektedir. Bu Oran 2008-2009 krizi öncesi büyüme oranlarının oldukça gerisindedir.

Sektörün kısa vadeli görünümünün zayıf olmasına karşın Rusya dünyadaki en büyük perakende pazarlarından biri olarak kalacaktır. Perakende satışların 2014 yılı seviyesini 2018 yılı itibarı ile aşması beklenmektedir. Satışların 2019 yılında 710 milyar dolara tırmanması öngörülmektedir. Perakende satışların hanehalkı tüketim içindeki payının % 70 olacağı ve bunun da yaklaşık yarısının gıda ürünlerinden oluşmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

Rusya perakende sektöründe rekabet, büyük perakende zincirlerinin ülkenin belli başlı büyük kentlerine ve bölgelerine nüfuz etmelerinin bir sonucu olarak büyük ölçüde artmıştır.

Rusya'da perakendecilik faaliyetleri refah düzeyi ve altyapı faktörlerine bağlı olarak büyük kentlerde yoğunlaşmıştır. Ancak büyük kentlerdeki yoğun rekabet ve yüksek kiraların kar marjlarını giderek kısıtlaması ile birlikte perakende kuruluşlarının orta vadede daha küçük kent ve bölgelerdeki faaliyetlerini artırma arayışına gitmesi beklenmektedir. Bu bölgelerdeki tüketicilerin hükümetin adil gelir dağılımına yönelik olarak aldığı önlemler neticesinde harcanabilir gelir seviyelerinde artış olması beklenmektedir.

Perakende Kuruluşları

Perakende mağaza zincirleri Rusya perakende pazarında en önemli role sahip kuruluşlardır. Beş büyük perakende kuruluşu tüketim piyasasına hakim durumdadır. Bunlar Karusel Perekrestok ve indirim mağazası Pyaterochka markalarını bünyesinde bulunduran X5 Perakende Grubu, Fransız Auchan, Dixy Grubu (Mercury Grubun bağlı kuruluşu) ve Alman Metro Grubudur. Bununla birlikte Rus perakende sektörü oldukça bölünmüş bir durumdadır. Planet Perakende'ye göre 2014 yılında söz konusu lider kuruluşlar pazarın beşte birine sahiptir.

Magnit, iddialı bir mağaza açma programı ile X5'in önüne geçerek pazar lideri konumunu elde etmiştir.

Ekonomik görünümdeki kötüye gidiş tüm sektörlerde olduğu gibi perakende sektöründe de bazı firmaların yatırım ve büyüme planlarını geri çekmesine neden olabilecektir. 2014 yılı Mart ayında Metro Grubu Rus Menkul Kıymetler Borsasında kısmi halka açılma planlarını ertelediklerini ilan etmiştir. 2015 yılında rublenin değer kaybı nedeni ile karlar azalacak ve batı menşeli gıda ürünlerine yönelik ithalat yasağı da arz zincirinde zorlanmaya neden olacaktır. Yerel gıda üreticilerinin üretim artırmak ve talebi karşılamak için kapasite artırımları biraz zaman alacaktır.

2011 yılında Dixy Grubu Victoria Grubunu satın almış ve Moskova ve Moskova bölgesinde Victoria adı altında süpermarketler açmıştır. Şirket, 2014 yılının ilk 11 ayında 6 market daha açmıştır. 2013 yılının aynı döneminde açmış olduğu market sayısı ise 10'dur.

Finlandiya kökenli perakende kuruluşu Stockmann, ülkenin başlıca kentlerinde yeni büyük mağazalar açmaya dönük planlarını Ukrayna krizi nedeni ile oluşan belirsizlik nedeni ile dondurduklarını açıklamıştır.

Elektronik Ticaret

Rusya’da yaklaşık 60 milyon internet kullanıcısı bulunmaktadır. Rusya, Avrupa’da en fazla internet kullanıcısına sahip ülkedir. Kullanıcıların yaklaşık yarısı akıllı telefon üzerinden internete bağlanmaktadır. Buna karşılık internet üzerinden perakende satışların toplam perakende satışlar içerisindeki payı yalnızca % 4’tür. İnternet üzerinden satışlar 2014 yılında 26 milyar dolarlık değere ulaşmıştır. Moskova ve St. Petersburg kentleri online işlemlerin % 70’ini gerçekleştirmektedir. Pazardaki en önemli yerel oyuncular Ozon (Japon Rakuten firması kısmi ortağıdır), Yandex ve Ulmart’tır. Ulmart 2013 yılında kurulmuş ve pazar lideri olmuştur. Ulmart’ın satışları 2014 yılında 1,3 milyar dolara ulaşmıştır.

Madencilik

Rusya’nın olağanüstü zenginlikteki doğal kaynak rezervleri ülkeyi dünyanın başlıca mineral kaynaklarından biri haline getirmektedir. Pek çok maden ve mineralde ülke, dünyanın en önemli üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. Özellikle büyük petrol ve metal cevherleri bulunmaktadır. Metal cevherleri içinde altın cevheri rezervleri önemli yer tutmaktadır.

Rusya, dünya petrol üretiminin yaklaşık %11’ini, doğal gaz üretiminin dörtte birini, nikel ve kobalt üretiminin ise beşte birini gerçekleştirmektedir. Ülke aynı zamanda önemli bir kömür, demir cevheri, demir dışı metaller, altın, platin ve elmas üreticisidir. Ülkedeki minerallerin üretimi genellikle tek bir işletme tarafından gerçekleştirilmekte olup, bu işletmeler dünya piyasalarını da yönlendirmektedir. Örneğin büyük elmas üreticisi Almaz Rossii-Sakha dünya üretiminin dörtte birini gerçekleştirmektedir. Norilsk Nickel’in dünya nikel üretiminin üçte birini ve platin üretiminin %40’ını gerçekleştirdiği tahmin edilmektedir. Dünyanın en büyük üçüncü alüminyum üreticisi olan Rus Alüminyum Şirketi (RusAl) ise Rus iç pazarının alüminyum ihtiyacının % 75’ini karşılamakta ve dünya alüminyum üretiminin %12-13’ünü gerçekleştirmektedir.

1990’larda metallere olan iç talebin düşüş göstermesi ile demir ve demir dışı metallerin ihracatında önemli artış meydana gelmiş olup, ülke çok sayıda anti damping önlemi ve diğer korumacı önlemlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle ülkenin en önemli sektörlerinden biri olan çelik sektörü daha az ticari engelle karşılaşma olasılığı olan, daha düşük katma değerli çelik ürünlere kaymıştır. Bu ürünler, ABD ve Avrupa’da çelik üretimine girdi olmuştur. Gerileyen dünya metal fiyatları ve yükselen enerji maliyetleri sektörü sıkıştırmaya başlamış ve verimliliği artırmaya dayalı yeniden yapılandırma ve modernizasyon ihtiyacı giderek öne çıkmıştır. Bu ihtiyaç, o zamana kadar dış pazarlara açılma sürecini başarı ile yöneten işletmeler için bile önemli hale gelmiştir.

Rusya’nın dünya kanıtlanmış petrol rezervlerinin %5-6’sını ve dünya doğal gaz rezervlerinin üçte birini karşıladığı tahmin edilmektedir. Ülke aynı zamanda dünyanın en büyük kömür üreticilerinden biridir. Petrol sektörü 2004 yılına kadar özel sektörün kontrolünde iken bu durum 2004 yılında devlet kontrolündeki Yuganskneftegaz’ın Rosneft isimli şirketinin Yukos

petrol şirketini devralması ile fiili olarak değişmiştir. Rusya’da petrol üreten belli başlı firmalar, Yukos, Lukoil, BP/TNK, Surgutneft, Sibneft, Tatneft, Sidanco, Slavneft, Rosneft’tir.

Boru hattı operatörü Transneft hala kamu işletmesi olarak faaliyet göstermekte olup, petrol boru hatlarında tekel konumundadır. Devlet, elektrik sektörünün yeniden yapılandırmasını hedefleyen bir programı uygulamaya geçirme aşamasındadır. Gaz sektöründe faaliyet gösteren Gazprom’un tekelinin kırılmasına yönelik planlar rafa kaldırılmıştır.

Devlet kontrolündeki boru hattı Transneft’in tam kapasite ile çalışıyor olması nedeni ile Rus petrol şirketleri boru hattı dışında ihraç yolları arayışındadır. Boru hattına alternatif olarak, ticari anlamda en uygun yolun petrol fiyatları yüksek düzeyde seyrettiği sürece, demiryolu taşımacılığı olduğu düşünülmektedir.

Ülkedeki zorlu iş ortamına rağmen 2000 yılından itibaren tesis edilen siyasi ve ekonomik istikrar sayesinde petrol sektörüne çok sayıda yabancı yatırımcı giriş yapmıştır. Sektördeki offshore gelişmelerin büyük çoğunluğu İngiliz-Hollanda ortaklığındaki Royal/Dutch Shell ve Amerikan ExxonMobil şirketlerince finanse edilmiştir.

Önemli kömür yataklarına sahip Rusya’da kömürcülük sektörü Sovyet planlamacılar tarafından üretimin ekonomik olmadığından belirlenmesinden itibaren 1980’lerden beri bir krizle karşı karşıyadır. Ülkenin en büyük kömür yatakları kuzeyde bulunmaktadır.

Enerji

Gaz sektörü devlet kontrolündeki Gazprom egemenliği altındadır. Novatek, Lukoil, Rosneft, Surgutneftegaz, Gazpromneft doğal gaz üretimi gerçekleştiren diğer şirketlerdir. Gazprom, dünya doğal gaz rezervlerinin üçte birini kontrol etmektedir. İç fiyatlar dünya fiyatlarının yaklaşık %20’si kadardır. Ucuz doğal gaz Rus sanayi sektörünü desteklemekte ve hanehalkı enerji fiyatlarını düşük düzeyde tutmaktadır. Sanayi sektöründeki kullanıcılar için uygulanan fiyatların liberalize edilmesi yönünde bir karar alınmış bulunmaktadır. Buna göre 1000 metreküp başına 45 \$ olan fiyatların 2010 yılı itibarı ile 110-120 \$’a, 2015 yılı itibarı ile 130-140 \$’a çıkartılması beklenmektedir. Resmi tahminlere göre piyasa fiyatlarının 2011 yılı itibarı ile ihraç fiyatları ile uyumlu hale getirileceği öngörülmektedir. Hanehalkı kullanım tarifelerinin ise 2008 yılında %14, 2009 yılında ise % 13 oranında artması beklenmektedir. Gaz ve elektrik için hanehalkı tarifelerinin en az 2015 yılına kadar sübvansede edilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararda enflasyon endişeleri rol oynamıştır.

Rusya dünyadaki dördüncü büyük elektrik enerjisi üreten ve tüketen ülke konumundadır. Ülkede 440 adet enerji istasyonu bulunmaktadır. Elektrik üretiminin büyük bölümü jeotermal üretime dayanmaktadır. Bunun % 46’sı gaz, % 18’i kömür ile elde edilmektedir. Üretimin % 18’i ise hidroelektrik kaynaklıdır. Elektrik üretiminin % 17’si ise nükleer santrallerden elde edilmektedir. Termal üretimin % 60’ı kojenerasyon (kombine ısı ve güç tesisi) ile elde edilmektedir. Rusya, 10 yerde 31 nükleer enerji tesisi işletmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam üretimdeki payı yalnızca % 1’dir.

Rus hükümeti enerji sektöründe reforma 2002 yılında başlamıştır. Reform programının amacı eskiyen enerji ve ısıtma altyapısının yenilenmesidir. Yeniden yapılanma ile enerji üretim, nakil ve satış şirketlerinin birbirinden ayrılması ve özelleştirmesi gerçekleştirilmiştir. Hatlar ise yasal denetim altına alınmıştır. Elektrik piyasasının liberalizasyon süreci 2011 yılında tamamlanmıştır. Üreticilerin pazar fiyatlarını oluşturmalarına izin verilmemekte, dağıtım hatları devlet kontrolü altında tutulmaktadır.

Reorganizasyon sonucunda Inter RAO UES isimli şirket Rusya'da elektrik enerjisi ihracatı ve ithalatında en önemli şirket olmuştur.

Yabancı ve Rus sermayeli şirketlerin enerji sektöründeki yatırımlarının toplam tutarı yaklaşık 27 milyar Dolar'dır. Yatırımlarının karşılığında 2020 yılı itibarı ile 186 GW yeni kapasite yaratma taahhüdünde bulunmuşlardır.

Uluslararası Enerji Ajansı'na göre ülkede elektrik kesintilerini önlemek ve gelecekteki talebi karşılamak için enerji sektöründe 2030 yılına kadar 440 milyar Dolar tutarında yatırım ihtiyacı oluşacaktır. Bu da yeni enerji üretim kapasitesi yaratmak ve mevcut tesisleri modernize etmek anlamına gelmektedir.

Boru Hatları

Petrol sektörü 2004 yılına kadar özel sektörün kontrolünde iken bu durum 2004 yılında devlet kontrolündeki Yuganskneftegaz'ın Rosneft isimli şirketinin Yukos petrol şirketini devralması ile fiili olarak değişmiştir. Rusya'da petrol üreten belli başlı firmalar, Yukos, Lukoil, BP/TNK, Surgutneft, Sibneft, Tatneft, Sidanco, Slavneft, Rosneft'tir.

Boru hattı operatörü Transneft hala kamu işletmesi olarak faaliyet göstermekte olup, petrol boru hatlarında tekel konumundadır.

Rusya, son dönemde, petrol ve doğal gaz üretiminde sahip olduğu avantajı daha çok ikili ilişkilerini geliştirme amaçlı kullanmaya başlamış ve bu kapsamda Türkiye dahil olmak üzere çevresindeki ülkeler ile daha iyi ilişkiler geliştirmeye başlamıştır. Kuzey-Güney Akım projeleri, Uzakdoğu petrol boru hatları, Rusya'nın enerji arzı için talep çeşitliliği yaratma politikasının önemli araçları haline gelmiştir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Rusya Federasyonu'nda ticari bağlantıların yapılmasında kişisel görüş, itibalar önemli yer tutmaktadır. Ticari faaliyette bulunan şirketlerin mali durumu ve güvenilirliği konusunda bilgi teminine yönelik bir veri tabanı mevcut değildir. Rusya Federasyonu'nda ticari faaliyette bulunmak için Ticaret ve Sanayi Odalarına kayıt mecburiyeti yoktur. Rus firmaları Odalarına kayıt olmaksızın faaliyet gösterebilir. Bu nedenle, firma güvenilirliği konusunda büyük firmalar hariç kişisel görüşler önemlidir.

Ticari kontratlarda anlaşmazlıklarda çözüm yolu belirtilmelidir. Ancak, ticari ilişkilerin anlaşmazlıkla sonuçlanması ve yabancı firmanın mahkeme kararı ile haklı bulunması durumunda bile uygulamada takip hukukunun etkin olmaması nedeniyle alacakların tahsili mümkün olmayabilmektedir. Bu nedenle, mal bedelini garanti altına alacak ödeme sistemlerine dış ticarete ağırlık verilmelidir.

Ticari kontratların yapılmasında karşılıklı kişisel ilişkiler önemlidir. Konsinye satış yapan firmalarımızın mal bedellerini tahsilde problemlerle karşılaştıkları görülmektedir.

Ticari ve mali mevzuatın karmaşık olması nedeniyle problemlerle karşılaşılacağı dikkate alınarak, gerekli konularda danışmanlık hizmeti alınmalıdır.

Rusya Federasyonu'ndaki tüccarlar, yabancı firmaların Rusya Federasyonu'nda temsilcilik veya deposunun olup olmadığı hususuna ağırlık vermekte, küçük ve orta çaplı Rus tüccarlar sermayeleri oranında bu depolardan mal temini yoluna gitmektedirler. Doğrudan ithalat ise bu tür tüccarlarca tercih edilmemektedir.

Ülke koşullarına hakim, Rusça-Türkçe çeviri yapan tercüman veya yerel personel kullanılmasında fayda görülmektedir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Hizmet, hususi ve umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik Pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır.

Geçerli pasaporta sahip Türk vatandaşlarının pasaport dışında başka herhangi bir belge ibraz etmesine gerek olmamakla birlikte, pasaport geçerlilik süresinin asgari 30 gün olması gerekmektedir.

Rusya Federasyonu mevzuatı gereği, Rusya'ya seyahat etmek isteyen vatandaşlarımızın "göç kaydının" 7 iş günü içinde yapılması gerekmektedir. Bu çerçevede, ziyaretçiyi kabul eden tarafın (otel, yanında konaklanacak aile veya şahıs vb.) bildirimde bulunması gerekmektedir. Bildirim posta yoluyla ya da doğrudan Federal Göç Kurumu birimlerine yapılabilir. Rusya içinde bölge değişikliği durumunda yeniden başvuru gerekmektedir.

Türk vatandaşları çalışma, ikamet, aile birleşimi, öğrenim, eğitim, ilmi araştırma ve montaj-bakım-onarım gibi özel meşruhatlı seyahatlerinde Rusya Federasyonu'nun ilgili temsilciliklerinden alınacak vizeye tabidirler.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

1-2 Ocak : Yeni Yıl

7 Ocak : Ortodoks Yeni Yılı

8 Mart : Uluslararası Kadınlar Günü

1-2 Mayıs : İşçi ve İlbahar Bayramı

9 Mayıs : Zafer Bayramı

12 Haziran : Bağımsızlık Günü

7 Kasım : Milli Uzlaşma Günü

12 Aralık : Anayasa Bayramı

Rusya Federasyon'unda, resmi tatil günleri cumartesi ve pazara denk gelirse, bir sonraki iş günü tatil olmaktadır. Çalışma saatleri Pazartesi-Cuma 09.00-18.00. Bankalar da genellikle 09.00-18.00 arasında açık bulunmaktadır. Bazı bankalar (Sberbank dahil) Cumartesi günleri 09.00-13.00 arasında çalışmaktadır. Posta ofisleri, hafta içi 08.00-19.00 arasında, hafta sonları (Cumartesi) 10.00-14.00 arasında açık bulunmaktadır.

Haftalık çalışma saati ortalama 40 saattir.

Telefon Kodları

Ülke Kodu : + 7

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Rus mevzuatına göre yabancı tüzel ve gerçek kişiler yatırımcı olarak ortaklıklarda ve/veya ekonomik topluluklarda da yer alabilirler. Yabancı ortaklı ticari işletmeler iki şekilde kurulabilmektedir. Ortaklıklar, yeni bir işletmenin kurulması veya mevcut bir işletmenin hisselerinin yabancı yatırımcı tarafından satın alınması ile oluşturulabilir. Ticari işletmelerde sermayeye katılım parasal değerler, maddi varlıklar, menkul kıymetler, kullanma hakları şeklinde olabilir. Sermaye katkısı olarak yurtdışından gönderilen dövizler Rubleye çevrildikten sonra sermaye olarak yatırılabilir. Yabancı, gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan şirketler ise limited ve anonim şirket ile mevzuatın imkan tanıdığı ortaklık statüleri şeklinde oluşturulmaktadır.

Yabancı, gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan şirketler ise limited ve anonim şirket ile mevzuatın imkan tanıdığı ortaklık statüleri şeklinde oluşturulmaktadır.

Limited Şirket Kanunu Ocak 1998 yılında yayınlandığı için bu tarihe kadar, yabancı sermayeli şirketlerin Anonim şirket şeklinde oluşturulduğu görülmektedir. Kanun çıkana kadar, Limited Şirketlerle ilgili belirsizlikler de yabancı şirketleri bu yola itmiştir. Kanun, bu belirsizlikleri ortadan kaldırmıştır.

Limited Şirketler : Kuruluş ve yönetim işlemleri Anonim şirketlere göre daha basittir. Bir veya birkaç kişi tarafından kurulmuş ve sermayesi paylara bölünmüş ticari topluluklardır. Limited şirketlerin kurucuları şirketin borçlarından sorumlu değildir ve muhtemel zararlar için şirketteki payları kadar risk taşırlar. Ticaret Siciline kaydedildiği anda kurulmuş sayılırlar.

Anonim Şirketler (ZAO): Anonim Şirketler açık veya kapalı olarak kurulabilmektedir. Bu husus, kuruluş sözleşmesinde ve şirket unvanında belirtilir. Temel fark hisse devrindedir. Açık anonim şirketlerde hissedarlar kendi hisselerini diğer ortaklardan habersiz 3. kişilere devredebilirler. Hissedarların sayısı için bir sınırlama yoktur. Kapalı anonim şirketlerde ise hisse devrinde diğer ortaklara öncelik tanınır. Hissedar sayısı 50'den fazla olamaz.

Şirket tüzüğünde görevler sınırlandırılmamışsa, Rusya Federasyonu'nda genel müdür unvanını haiz yöneticiler geniş yetkilerle donatılmıştır. Bu durumun yabancı firma kuran şirketlerimizde dikkate alınmasında yarar bulunmaktadır.

Şirketlerin kayıt işlemi için müracaat edecekleri birimler arasında olan Rusya Federasyonu Devlet Kayıt Odasına ilişkin adres ise aşağıda yer almaktadır.

State Registration Chamber

3/5 Smolensky Blv. Moscow

RF Chamber of Commerce and Industry

Ul. Ilyinka 6, Moscow

Öte yandan, Őirket kuruluŐu sırasında kurucuların yabancı olması halinde, vatandaŐı oldukları ũlke makamlarından alınacak, Őirket kurmasında sakınca olmadığına dair belge istenilmektedir. Bu belgeyi Őirket kuracak Tũrk uyruklu kiŐiler, T.C. Moskova BũyũkelćiliĐi Konsolosluk kısmından temin edebilmektedir.